

SKLIZEŇ

NEZÁVISLÁ KULTURNÍ REVUE

RED.: ANT. VLACH · HAMBURG 13 · POSTFACH 2700

ROČNÍK III.

ŘÍJEN 1955

ČÍSLO 10 (34).

PŮVODNÍ POESIE Z DOMOVA.

Vlasta D R O Z D :

MÁM Z ŠERA STRACH ...

(Po A.D.Martinovi, básníku z domova, kterému se podařilo poslat své práce do zahraničí - jeho sbírka, poctěná v soutěži KA+KR, je pojata do serie knih KR - dostali jsme zasilku veršů od jiného autora, žijícího v dnešní CSR, cestou, která pro nás vylučuje jakékoli pochybnosti. Na přání básníka používáme uvedeného krycího jména. Red.)

Mám z šera strach, když bez konce se klene
nad tím mým světlem marných nadějí,
v němž touhy zmirají jak děti bezejmenné,
jak plaché večery, které se nechtějí
dát noci zardousit, marně se bránice
náporům temna světlem měsíce.

Měsíc je daleko a slova nevyřčená
se ve tmě shlukují a tíhou svou mne drtí.
Mám věřit, že ta tma je propast předurčená,
do níž mám padnout ? Pád mne snad neusmrtí,
avšak trpně čekat, bez hnutí,
ve vzduchu těžkém k zalknutí ?

Mám z šera strach. Děsí mne černé loubí
prosících rukou, stíny na zdi šedé,
zarostlé břechtanem, jenž jako mříže vroubí
tu úzkou cestu, která zpátky vede
a zvolna hořce zarůstá.
Stín stínu padá na ústa.

Však proč se bát, když cit zůstává žhavý ?
O smilování nikdy neprosím.
I nejsilnější mříže prorezaví
a láska projde tmou jak vítr rákosím.
Snad i nám zazní zvony ze všech věží.
Že ještě tma je ? Na tom nezáleží ...

*

*

*

*** A Z EXILU:

Zdeněk N Ě M E Ě K :

V Í R A .

Proč mávnutím ruky, škrtem pera, sucholistem dekretu,
žhavým bubnem dialektického hmoatařství - tím vším jste zahrnali
naši starou lásku na mráz dějin, proč, ó, Rusové ?
Proč dovedl zradit Pierre Bezuchov po stopadesáti letech,
proč zpívala romance Nataša Rostova jen s estrády Kominformy,
proč nepřišlo sto tisíc Karatajevů s armádou Malinovského
ukázat symbiosu Bona - země - člověka,
proč místo nich Smerdakovové stáli na stráži
před Hradem králů a presidentů
a Stavrogini obcházeli Staroměstský rynek ?
Kde jsi mystické Kitěžské jezero, přečistá obci bohonosců ?
Byli jsme věrní jako nikdo mimo Rus, věrnější než děti stepí,
my byli věrní dlouhé století a odmítali varovné hlasy říkájící:
Pozor na Tatařina s modrým úsměvem,
pozor na Džingischány v slovanských šubách,
pozor na diapason jejich strašidelných houslí
od vysokého E lásky do hlubokého G zkázy !
My vzdorovali, urputně milovali, slepě věřili
a dosud věříme: že v šerosvitu vaší země,
možná v onom jezeře Kitěžském, žijí potomci Aljoše Karamázova,
kteří jednou pokynou mírně rukou a řeknou:
Vracíme klíče od zámků temných cel a táborů,
trháme sucholisty dekretů, jež z titulu posedlého výboje
změnily tonhu po sociálním řádu a lidskosti v její katorgu,
lámeme, bratři, biče společných tyranů, jež také do nás bily,
padáme čelem k zemi před ikonostasem dějin.
Odpusťte ! Prostíté , prostíté !

/ Pozn.: Kitěžské jezero = mystické jezero
pravoslavných starověrců - schismatiků
17. století, kam kladli sen o ideální
obci boží./

*

Jiří K A V K A :

A K V A R E L V Ý S T R A H Y .

Zrcadla Východu,
křivá a zvětšující.
V zrcadlech Východu
báí šelma,
lehce spíší
v nás, pod povrchem.
Báí, již příchystána.

Až do prohlubně
zítra třeskně rána,
roztráštěn na padrt
i obraz šelmy zmizí.

(Bude to strašnější,
nož výbuch v televisi!)

Alc co šelma ?
Bude mrtva šelma ?

/ Ze sbírky "Úlomky torsa"./

*

Bědřich SVATOŠ :

KLÍČOVOU DÍRKOU.

Čtvrtá třída byla na levém konci chodby, když se vešlo do patra po dřevěných širokých schodech. Byla to velika třída, největší z celé školy, a musila být škola byla čtyřtřídní a v nejvyšší třídě byla dvě oddělení, dva ročníky. Byla pěkně světlá, však měla oken nezvykle mnoho, čtyři po levé straně, jak to bývá, a dvě ještě vpředu za tabulemi; bylo vidět, že škola, nežli se stala školou, sloužila něčemu jinému. Tabule byly dvě, veliké, stahovací, téměř přes celou tu čelní stěnu, ale i když se stáhly co možno nejníže a zadní tedy vzběhly vysoko ke stropu, nezakryly ta velická okna o nízkých předprsních docela. Ta po ranu prosvěćovala, byla na východní stranu, svítila červeně, věčně zakryta spuštěnými záclonami. Stáhli je tehdy, myslili jsme si, když tam ty tabule dávali, a od té doby k nim nikdo nemůže.

Ti v předních lavicích z toho těžili; jak po ránu okna svítila, mžourali očima a začalňeli si je rukou; i pan učitel musel uznat, že není snadno hledět na tabuli proti tomu světlu. Ale bylo-li první hodinu náboženství, nevdal ten do-terný svit procezoovaný vyrudými záclonami nikomu. S velebného pána jsme nespustili oči, ledaže nám některému něco vytýkal; tu jsme se pak dívali na desku lavice nebo na podlažní okna.

To však nebývalo často; velebný pán to s námi dovedl. Nosil nám knížky, docela jiné než nám půjčoval pan učitel; ty jeho nebyly zažloutlé starobou, ale pěkně nové; plny obrázků, taškarie a dobrodružství. Byly to takové knížky opravdu pro kluky; už si nepamatuji název ani jedné; a to je škoda. Zrovna jsme se o ně rváli.

Velebný pán byl jako ty jeho knížky; vždycky vesel a pln žertů. Stával nad námi na stupínku, obličeje mu avítil úsměvem; palce zastrčil do kapsiček vesty a ostatními prsty bubnoval na bříško, až se mu na něm stříbrný botý pohazoval. Rozesmát nás dovedl do rozpustilosti, ale stačilo, aby špičkou řetý podupl na stupínek a bylo rázem ticho.

Měli jsme ho rádi, daleko raději než vousatého učitele, který nás pro každou malíčkost pošvihával lískovkou po lýtkách. Ale nejen že jsme ho měli rádi; docela s obdivem jsme se naň dívali. Bylo totiž známo, že je hudebníkem na slovo vzatým. Vzpomeň si nač chceš, a všechno ti dovedl zahrát a v kaplance na faře má prý nástrojů stěny docela plničké.

Tu jeho kaplanku jsme však nikdo z nás neviděl. Co jsme o ní věděli, to jsme měli od kluků z farní vsi, přes půl hodiny se tam musilo jít samými lesy a ani pořádná silnice tam nevedla a měli tam, prosím, faru a školu. Ministranty byli, rozumí se, jen kluci z farní vsi, k tomu úradu se z nás nikdo nedostal. A jak ses měl jinak dostat na faru? A přišel-liš tam přece s něčím, nedostal ses dál než ke dveřím. Nejdále se dostal Mračkův Franta, když křtili toho jejich malého; ale i ten pronikl jen do kanceláře, a když chtěl té příležitosti využít, ztratit se nenapadne, zatím co velebný pán psal do tlusté knihy na pultíku, porozhlédnout se po faře, vstrčil mu tatík ukazovák za límec, neprořekl ani slova, ba ani se nezamračil, jen držel. Tak ani Franta neviděl kaplanku, třebaže nám to před těmi křtinami svatosvatě sliboval.

Tak zůstávala kaplanka tajemnou místností plnou ne už jen hudebních nástrojů a také ovšem hudby, ale všelikých pokladů; zvědavost, jak se sama rozrůstala, nám ji zvěšťovala, i to, co bylo v ní, a cesty k ní a do ní nebylo.

Nevynechali jsme jediných služeb Božích ve sváteční den, ať bylo, jak chtělo; leckdy se tím kdolím proti vodě potoka, okolo potoka, průsekem lesa hnal vítr, že les hučel jako varhaný v malém kostelíku při konci mše, když pan řídící vytáhl všechny rejstříky; sami jsme museli kolikrát tu cestu prošlapávat, když po potoce zbyla jen úzká černá stráž ve spoustách sněhu. Velebný pán se na nás usmíval, když nás viděl tak pilné, v naší třídě ani nemusil zapisovat, kdo byl v kostele, jak to dělal v ostatních, aby věděl, komu dát přednost při půjčování knížek; byli jsme na mši po každé všichni, všichni v jednom houfci na pravé straně mřížek a všechny nás tam viděl do jednoho. Ale nikdy nedošlo k tomu, proč jsme tam chodili a v co jsme doufali; nikdy nás nezavolal a neposal pro nic na faru, neškuli do kaplanky. A nějak se dohovorit jsme si netroufali.

Bylo tomu tak až do jara; potom se mi otevřela cestička sama.

To bylo tak; náš pan učitel, ten vousatý, měl syna. I ten byl učitelem. Učil, myslím, v první třídě, však to na takového mladého učitele bylo dost. Ale na houle uměl hrát; že se mu hned tak někdo nevyrovnal, až na velebného pána, ovšem. Však také spolu byli jedna ruka.

Ten mladý pan učitel mne také tomu hraní učil; nebyl jsem sám, kdo k němu chodil, učival najednou i tři, čtyři hochy; pultíky byly postaveny na stole, chlapi si je nosili sami, takové rozkládači, a kdo neměl, tomu paní řídící půjčila hrneo, pan řídící vytáhl nějaké tuhé desky, noty se o to opřely a bylo to. Tak jsem u něho hrál nedlouho; brzy si mne vzal zvlášť, samotného; viděl, že jsem na to chytřejší než ostatní, a myslil, že se mne bude něco onačejšího, co se hraní týče. Nodivte se; byl to mladý člověk a taková se mylí snadno.

Tak jsem k němu chodil dvakrát i třikrát týdně, pilně, už proto, že náš velebný pán byl takový hudebník. V zimě jsme už hráli koledu, já první hlas, pan učitel druhý. Musilo to být krásné, a bylo to krásné. Starý pan učitel něco psával u malého stolu a oc chvíli zdvíhal k nám oči od té práce; potahoval se za bradu, vzdychal blaženě a kolikrát práce docela nechal. "Není možná něco při tom dělat," řekl uznale.

Ještě se ani pořádně neotevřelo do jara, když mi učitel, ten mladý, po hodině řekl:

"Příště už nebudeš sám."

Lekl jsem se; vážil jsem si toho hraní o samotě jako výsady.

"Proč?" vyhrkl jsem.

Zajel mi prsty do vlasů, jako by mi chtěl vykrákat.

"Protože budete dva."

Pověsil jsem se na něho očima; porozuměl.

"Emilka sem bude chodit. A už něco dovede, tolik asi jako ty. Tak budete hrát spolu."

"Emilka?" Ohrnul jsem nos. Holka! Byl jsem pokořen; zahanben. Já mám hrát s holkou! Má to vůbec být, holka a housle? V celé vsi nebyla ani jedna holka, aby se učila hrát na housle. K holce patří piano, myslil jsem si, jako k slečně řidičích, nebo taková ta brnkačka s pentlemi, jako na ni drnká ta starostovic.

Bylo mi tak, že jsem si sebral housle, vstrčil je do pouzdra z černého plátna, leckde už prodřeného do bílé tkaně, vzal noty a skládací pultík, narazil čepiči a vyšel do sychravého podjarního večera. Už jsem se na nic neptal; ani na to, či ta Emilka je, ani odkud. Znal jsem jich několik a bylo mi jedno, která to bude; byl bych se však vsadil, že žádná z těch, které znám; žádná se neučila na housle. A učila-li se nějak tajně, kterápak by byla mohla umět tolik jako já?

Nemýlil jsem se. Když jsem některého dne potom přišel na hodinu, a šel jsem opravdu, jako by mne někdo za vlasy táhl, Emilka už byla tam. A neznal jsem ji.

Pozdravil jsem křestansky a zahloubal se, skloněn nad židli, na niž jsem položil housle; nikdy mi nedalo rozbalování tolik práce, ani za zimní metelice ne, kdy se sníh nalepil a namrzl na pouzdro. Až mne mladý pan učitel napomenul. Podal jsem mu housle, aby je naladil; a tu jsem si teprve po očku prohlédl to děvče.

Byla menší než já a asi stejně stará; kaštanové vlasy nosila v copanech a v nich stužky; dál jsem se nedostal, protože ona se na mne dívala přímo a bez ostychu.

"Jak se jmenuje?" zeptala se.

"Kdo?" vyhrkl jsem, nebyl jsem zvyklý na takové oslovení ve třetí osobě, které konečně i v městech tou dobou už jen skomíralo.

"On přece," řekla, oči se jí rozevřely údivem, ale hned se rozesmála. Tvářil jsem se jistě náramně důstojně; přestala se totiž smát skoro ihned. Řekl jsem jí, nač se ptala.

To už mi učitel podal housle a začali jsme. Ještě než bylo po hodině, kdosi zaklepal a vešla farská hospodyně. Hleděl jsem více na ni než do not. Co ta tu chce? A když řekla paní učitelové, že si jde pro Emilku, aby se nebála jít teď, skoro už za tmy, lesem, přestal jsem hrát docela. Tak! Emilka je z fary! Podíval jsem se na ni, ale tu už mi dal pan učitel pohlavek a přivedl mne k povinnosti.

Nevím, co to tenkrát se mnou bylo. Říkal jsem si sice, to že ta kaplanka, ale ta se věí svou tajemností, třeba jsem na ni myslil, ustoupila něčemu jinému. Nemohl jsem se té příští hodiny jaksi dočkat. Dva dny, které stály mezi mnou a jí, byly delší než všechny, na které jsem vzpomněl. Jen Štědrý den se snad vždycky vlekl takhle líně. Toho večera jsem se vybral z domu o víc jak hodinu dříve, housle a noty pod paží; na rohu jsem trochu zaváhal, ale přece jen jsem zahrnul do úšitělových vrátek.

"Copak že jdeš tak brzo?" uvítali mne.

"Já - vždyt - , to je tak málo hodin?" dostal jsem ze sebe.

"Baže," řekla na to paní učitelová. "Nech si housličky tady a jdi si ještě ven, je hezky."

Šel jsem tedy. Před mostem jsem zahrnul proti potoku, potom jsem přešel lávku a loulal se po druhém břehu cestou proti vodě, až jsem došel pod vysokou hráz rybníka. Potok tu z něho padal vodopádem po skalině do hluboké tůně. Teď na jaře bylo vody dost, stavidla povytažena; vodopád byl bílý, jako by to po skále padal mohutným proudem samý sníh, po tůni pluly kusy spinavé žluté pěny. Stál jsem tu nad vodou a pokřikoval, halekal, pokoušeje se hlasem přemoci hřmot padajících vod; docela jsem se do toho zabral. Měl jsem hlomozu plné uší, takže do mne musila sfouchnout, když přišla. Hryzala velké jablko, tak veliké, že jsem takové ještě nikdy neviděl.

"To je hodný, že mi přišel naproti," řekla, když jsme podešli. A pojednou, jakoby z vnuknutí natáhla ke mně ruku s jablkem. Bylo tvrdé a docela nic scvrklé; teď na jaře! A bělostným masem se protkávaly ržovové a rudé nitky. "Tumal!"

Vzal jsem je a zahryzl se do něho. Pokukovala po mně, jak mi chutná.

Tak jsem potom chodil naproti před každou hodinou a jak se den dloužil, vyprovazoval po ní. Hospodyně z fary si na to zvykla brzy a už pro ni nechodila. Vzali jsme to jednou při potoce, po druhé lesní stráni nad ní, jindy vysokým lesem, kde bývalo šero, ještě když byl venku plný den. Zaskočil jsem domů se svými a její housle jsem jí potom nesl. Choval jsem se, jak náleželo, a docela nevdalo, že jsem byl bos. Vodili jsme se za ruce a nikdy jsme tuze nepospíchali. Tak jsem se dozvěděl, že přišla na faru s maminkou, sestrou pana faráře, tatínka že už nemá; odkud přišly, co dělá celý den a jiných a jiných věcí. A když jsem jí dovedl až k plotu veliškánské farské zahrady, rozloučili jsme se a tu já vzal nohy na ramena, až písek lesní pěšiny za mnou odletoval; doháněl jsem tak den, pohasnající na západě.

Ve středu jsme mívali náboženství; odpoledne prázdno. Jedné té jarní středy mi velebný pán najednou řekl:

"Maš dneska přijít na faru, ty muzikante!"

Nepréstal jsem té chvíle dýchat sám. Po třídě bylo ticho; mouchy se roztzučely s dotěrnou hlasitostí; takové ticho na nás padlo. A velebný pán už nic, ani slovíčko, jako by nebyl nic řekl, pokračoval ve výkladu katechismu. Myslím, že ho nikdo neposlouchal; o sobě to vím docela určitě.

Vypravil jsem se tam hned po obědě. Ale na faru jsem se hned vlastně ani nedostal. Jen jsem vzal za zvonec, otevřeli mi, pozdravil jsem pana faráře a pana kaplana, seděli ještě oba po obědě ve velké farské kuchyni u stolu; musil jsem Emilčině mamince říci, či jsem a jak se jmenují a už mne Emilka táhla za ruku z kuchyně a chodbou ven. Zahrada byla velišká, zevnitř se zdála ještě větší než zvenčí. Až do lesa zabíhala. Uprostřed byl okrouhlý rybníček, na jeho břehu spleť olšin a jehličnatých stromů; a lodička tu byla při břehu, veliká k tomu rybníčku, zdálo se mi, ale bylo v ní vody do polovice. Celou zahradou mne Emilka provedla, ukázala mi všechno, na stromy jsme lezli, hráli jsme si, až nás volali, že je čas k svačince. A tu, než jsme vešli do fary, jsem ji zadržel.

"Řekla mi, Emilko, které dveře jsou kaplanka?"

Naučil jsem se už tomu oslovování po ní. Bylo jakoby její součástí; zvláštní, takové cizí, jako bylo na ní všechno, počínajíc tím, že bydlila na fare.

Než jsme prošli chodbou, zastavil jsem se u těch dveří a nahlédl klíčovou dírkou. Až se mi dech zatajil. Na stěně právě naproti visela nějaká trubka, v jejích oblincích si hrálo slunce, a pod ní nějaké břichaté jakoby housle. Víc jsem neviděl, nerozeznal; dveře u kuchyně vzrly; napřímil jsem se, postrčil Emilku, která tu nade mnou stála v úžase, ke kuchyni.

Byla to bohatá svačina; přes hrnek jsem sotva viděl a zapotil jsem se, než jsem ho zmohl. Co jsem přikusoval, ani pořádně nevím. Myslil jsem jen na kaplanku a na kluky ve škole, co jim budu vykládat, jak budou poslouchat. Neviděl jsem toho mnoho; oni neviděli nic.

Hned ráno se na mne kluci sesypali, a povídej! Dělal jsem to, jak jsem nej-líp uměl. Nejvíce na mně vyzíval Vojta Vítků, který sedal v lavici vedle mne. Nedal mi pokoje ani potom, když už byl pan učitel ve třídě. Šeptali jsme si a přestáli, až když nám hvízdla lískovka okolo uší. Tu teprve Vojta zavřel pusy.

Ale neotevřel ji ani odpoledne před vyučováním, ani druhého dne. Když se pak na mne docela utřhl, když já se ptal na něco jeho, už jsem tomu nerozuměl; udělal jsem mu něco? Příliš jsem si toho nevšímal; co to bylo proti včerejšímu odpolední! A půjdu tam zase. A potom se docela určitě dostanu do kaplanky a uvidím všechno, co tam je.

A přece jsem tam už nešel.

V pátek jsme měli náboženství až poslední hodinu odpoledne. Byla to veselá hodina, ale dnes jsme se smáli ještě, když jsme si skládali učení do brašen. Tu do mne Vojta, všecek rozesmátý, dloubl docela přátelsky, ukázal bradou ke stupinku, kde stál velebný pán, čekaje, až budeme hotovi, aby nás potom seřadil do dvojstupu, svedl po schodech a vyvedl zahradou až k vratům:

"Ten je legrační, vid'!"

"Jej! přitakal jsem, protože to bylo pravda a všecek šťasten, že to Vojtu přešlo. "To je nějakej komediant!"

Vojta ode mne zrovna uskočil:

"Počkej! To na tebe řeknu!"

A šel rovnou ke stupinku.

Kněz stál vysoko nade mnou, já pod ním a oči jsem k němu nedokázal zdvihnout.

"Rekls to?"

Jen jsem kývil hlavou. Dostal jsem se očima přece jen o něco výš, ale pověsily se mi na hedvábnou vestu, kterou měl toho dne na sobě, na mastnou skvrnu hned vedle kapsičky, do níž byl zastrčen palec pravé ruky.

"Proč jsi to řekl?"

Tisíc odpovědí mi proskočilo hlavou a jedna se mi zdála hloupější než druhá. Ani na to jsem se nezmoohl, že se u nás říká komediant každému, kdo umí pobavit, rozesmát; že to Vojta dobře ví; a velebný pán jistě také. Už jsem to měl na

jazyku, už bych to byl řekl, ale tu mi oči sklouzly po té mastné skvrně se světlé vesty a zavadily o Vojtu. A ten, jak stál také nade mnou, vedle kněze na stupínku a jakoby za ním, svítil, zářil uspokojením.

A v tu chvíli jsem pochopil, že to Vojta udělal naschvál, že prostě chtěl, abych něco řekl, co by mohl vyložit jinak, nepřiznivě, a že bude proti mně, ať řeknu cokoli. Pochopil jsem, že to bylo proto, že jsem byl především na fare a Vojta mi to závidí; že je to proto, abych tam zítra nemohl. Polykal jsem to poznání se slzami a mlčel jsem.

"Jdi!" odstrčil mne kněz od sebe, podíval se po třídě a povel, aby se seřadili. Ještě než jsme došli přes zahradu k vrátkům na silnici, sehnul se ke mně, zavzal mne za rukáv na rameni, jen tak do špetky prstů, jako by se mne štilil, a řekl:

"Večer to řeknu strýčkovi!" A ještě, jako by se chvíličku rozmýšlel: "Trojku z mravy dostaneš."

Jak jsem se dostal domů, nevím. Emilce jsem večer naproti šel, ale slovo ze mne nemohla dostat; ještě jsem ji vyprovodil; porad mlčky. Doma pak bylo večer boží dopustění; musil jsem slíbit, že hned příští hodinu náboženství půjdu před celou třídou na stupínek, odprosim ho a řeknu, že jsem to tak nemyslel. A když mi odpustí, že mu políbím ruku. A sobě jsem, když už jsem byl v těch dobrých předsevzetích, slíbil, že až potkám Vojtu, až bude někde sám - A Emilce že to také všechno řeknu.

Neřekl. To byl jediný z té řady slibů, který jsem nedodržel. Nemohl. Velebný pán mi odpustil; Vojtovi jsem napraskal a docela jsem se od něho dal přesadit. Ale s Emilkou jsem už o samotě nemluvil. Najednou s ní počala chodit na hodinu zase farská hospodyně. A už mi nikdo nikdy neřekl, abych přišel na faru.

Nevěděl jsem, co mne z toho všeho víc bolí: to, že se nikdy nedozvím, co je v kaplance, nebo to, že se velebný pán dívá přes mou hlavu a nikdy se mnou nezažertuje, třeba se na mne nezlobí. A po Emilce, po Emilce se mi stýskalo.

Pak přestala na hodiny chodit; její pan strýček byl jmenován děkanem a přestěhoval se do města.

Ale ani velebný pán tu dlouho nepobyl. Najednou jsme se dozvěděli, že se bude stěnovat. To už u nás kvetly na zahrádce růže. Utrhl jsem tři a pelášil lesem k fare. Selský vůz už stál přede dveřmi a bylo na něm už naloženo. Nebylo toho tuze. Myslel jsem si, když se stěhuje velebný pán, má toho být více. Nakoukl jsem do vozu přes bednění; nástroje tu nebyly.

A to už velebný pán přišel, uviděl mne a uviděl ty tři růže; a já viděl v jeho rukou trubku a ten brčichatý nástroj, zdáli podobný houslím.

"Ty ses přišel rozloučit?"

Pohládl mne po hlavě a vzal mi květiny z ruky. A usmíval se na mne jako dřív, před tím, než na mne Vojta požaloval. Bylo mi hezky. Tuze hezky. A zase se ve mně probudila zvědavost; teď jistě bude velebný pán stěhovat nástroje; už tadyhle začal. Ale on stojí, ještě chvíli mne pohládí po hlavě a potom prořekne:

"Tak tu buď s Pánem Bohem."

Ani jsem mu ruku nepolíbil.

"Už tam nemáte nic?" ukázal jsem očima na faru.

"Nic, hochu. Co bych tam měl ještě mít?"

"Instrumenty -"

"Tady jsou. Tyhle dva; a housličky jsou už ve voze; pod peřinou."

Pohládl mne ještě a vylezl na kozlík k sedlákovi.

Šel jsem zvolna lesní cestou, kterou jsme chodívali s Emilkou, hloubal jsem nad tím, jak je to možné, vždyť kluci ministranti tvrdili docela určitě, a já sám viděl - A tu jsem teprve pochopil, že i oni se divili jen klíčovou dírkou, že se pustě chvástali, lhali nám, že nikdy v kaplance nebyli.

A teprve mnohem, mnohem později jsem pochopil, že nejen do kaplanky, i do jiných jizeb že jsem nahlédl v tom jaře, když jsem byl čtvrták. Zatím jen klíčovou dírkou.

- * -

SKLIZENĚ SATIRY EXILU.

A L F A :

H E P N D A B Á S N Í K .

"Žádné námítky!" řekl soudruh Novák neúprosně, když jsem pln rozpáku otevřel ústa, chystaje se vydat jakýsi zvuk neurčitého niterného protestu. "My tvoje verše shromážděvali v ministerstvu vnitra sedm dlouhých let, a já se ti přiznám, že jsme kolikrát měli slzy v očích, nejen ženské, ale i my chlapi - a my už přece něco snesme! Poésie, to je zradlo duše, jak říkal Marx nebo já už nevím kdo, to je to nejčistší, co se ozývá v člověku, i když básník nejčastěji ani sám neví, co jím to vlastně hýbe. Vy jste, vy básníci, takoví hlubocí a ušlechtilí lidé, jenomže vy si sami často nerozumíte. Vy potřebujete, aby vám ty vaše vejšplechy sem tam někdo rozumy převedl do jadrné prosy, někdo, kdo se v těch vašich neujasněných tounách prakticky vyzná, a aby vám podal pomocnou ruku. No a proto já dneska tady

jsm. Tak žádné výmluvy, kolik je hodin?, jedenáct, to stihneme, nejbližší vlak jede v půl třetí. Když sebou mrskneš při pakování, tak ještě můžeme pohodlně posedět půl hodiny v buffetu!"

"Cože? Já..." řekl jsem rozhořčeně.

"Jen žádné výmluvy!" A soudruh Novák mne jemným atletickým tlakem na rameno přiměl, abych se posadil zpátky. "Ané nemusíš nic říkat, my ti rozumíme líp, než si myslíš. My tě z tvých veršů máme jako na dlani. A my spoléháme na to, že máš čest v těle a že za tím, co vytrubuješ tolik let do světa, taky stojíš. Podívej se, víš co? Já tady ty tvoje spisy mám, projdeme tím spolu a ono se ti už rozjasní, že jako charakter nemůžeš jednat jinak, než poklusem pádit na nádraží."

Hmatl do aktovky a vytáhl tlustý svazek papírů.

"Kde to začíná? Jo, to bude asi tuhle," bručel, když se tím stohem přehraboval. "Tak prosím, poslouvej sám:

ULICÍ BLOUDÍM SÁM A HLADOVÝ
V DALEKÉM MĚSTĚ V CIZÍ ZEMI TĚ,
TĚ BEZÚTĚŠNOSTI, KDYŽ NOC UŽ PŘICHÁZÍ
A NEMÁŠ DOMOVA A NEMÁŠ PŘÍTELE!

Moc hezké, jen co je pravda. Tady jsi prostě chtěl vyjádřit pocit, že bez domova jsi jako pes bez obojku. To je moc české, tohle, my už jsme od přírody takoví, že nemít obojek, tak si ho musíme vytvořit. Ty jsi první v životě přičichl ke svobodě a pochopitelně se ti začalo strašně stýskat. To je moc bezútešné, já chápu. Ale to tě čtí a my si řekli, že až přijde čas, tak ti podáme ruku, jako pravý přítel. No vidíš, teď ses tedy dočkal!"

"Tohle jsem nepsal já!" řekl jsem znechuceně.

"Co? To jsi nepsal ty?" řekl soudruh Novák bez zvláštního zájmu. "To je možné, že mám ta lejskra přeházená. To je detajl. Ale snad tady tohle:

RÁD BYCH SE VRÁTIL; BOŽE, TOLIK RÁD!
A SMUTNO JE V NÁRUČI SVĚTA CHLADNĚ -
RÁD BYCH SE VRÁTIL NA KVETOUČÍ SAD -
TAK POTICHU, JAKO KDYŽ ROSA PADNE -

Co, tohle jsi snad taky nepsal?"

"Já přesná nevím," řekl jsem po pravdě. "Něco takového snad, hm, to je možné, ale že by zrovna tohle, to jako pochybuju..."

"To máš prašt nebo uhoď, takhle nebo podobně," řekl soudruh Novák znalecky. "Tady, chápeš, se už v tobě zrodila touha, dostat se z té bezútešnosti ven. To ses zřejmě z toho hladového bloudění po ulicích nastudil, jak vyplývá z té náruči světa chladně. Vidíš, my překračujem plán v těžbě uhlí z roku na rok a při tom náš člověk, básník ještě k tomu, potřebuje mrznout v kapitalistickém světě! Jestli to není škandál! Ale na štěstí tě napadlo, jak by ti bylo dobře, kdyby ses vrátil. Zatím se chceš vracet jen tak trochu uličnický, zadními vrátky, aby tě nikdo neviděl, protože se ještě stydíš přiznat, jak jsi chybl. Je to tak nebo ne?"

To byla zřejmě jenom řečnická otázka a soudruh Novák pokračoval:

"Já vím, co chceš říci. Nejdřív ses styděl přiznat sebekritický vinu, ale tvoje muka byla tak hrozná, že jednoho dne z tvého spleenu a z té mlhavosti plánu se zrodilo energické, mužné rozhodnutí. Už žádné vzdechy a fňukání, žádné já bych, kdybych, ale prásk do stolu! Počkej chvílku, kde to mám? Tady je to!

PŘIJDU, MÁ MALÁ, PŘIJDU, VĚR,
A CO VŠE NEPŘIVEZU!

- Kdo je to ta malá, to se nám zatím ještě nepodařilo zjistit, ale to ti řeknu, toubhle chlapskou rázností jsi v našich očích moc získal! Sám ministr si to se zalíbením přečetl a povídá: Hlavně aby přivezl valuty a nějaký šmejd! Já taky mám na tebe v tom smyslu úředně zapůsobit. Ale jestli chceš té malé koupit nějaké tuky nebo textilie, tak oni na SNB už přimhouří oko, my víme, že na západě mají lidi pořád ještě takovéhle slabosti. Já už mám dohlídnout, aby to bylo v rozumném množství."

Chtěl jsem něco poznamenat, aby řeč nestála, ale soudruh Novák neměl přerušování rád.

"Nech mne domluvit," řekl nevrle, "at si jednou pořádně sám vidíš do ledvin, když už tím musíme ztrácet čas. Když ses tedy rázně rozhodl, když to z tebe v inspirovaném momentě vytlilo, tak ses s tím musel vypořádat ještě v každodenním životě. Chladně a věcně se podívat budoucnosti do očí a uvědomit si, že právě štěstí a poesie tě čeká doma zrovna v tom nejněvšednějším, jak tomu učí náš socialistický realismus. - Tady to máš:

ALE VŠEDNÍ DNY, KTERÉ PŘIJDU, NEBOŽ MUSÍ PŘIJÍT,
BUDOU TÍM PRAVÝM A JEDINÝM SVÁTKEM VŠECH,
KTERI DLOUHOU PUTOVALI, ABY SE MOHLI VRÁTIT.
TO BUDE PRAVĚ, JEDINĚ, VŠEDNÍ, SEDĚ A ZÁZRAČNÉ SHLEDÁNÍ,
NA KTERÉ ČEKÁME, ZA NĚŽ UMÍRÁME A V NĚŽ ZOUFALE VĚŘÍME.

To vsecko štymuje, a za to, že to máš trochu popřeházené. To shledání bude zázračné na začátku a to šedé přijde až za pár dní, až si popovídáš u mikrofonu.

No ale buď jak buď, tady jsme si řekli, že už je pro nás nejvyšší čas, abys snad nakonec doopravdy z té touhy neumřel nebo si nezoufal."

"To jsem napsal já," řekl jsem chabě.

"To nevádi," řekl soudruh Novák. "Básník jako básník, aspoň my máme na všechny stejné tarify. Ale to odbočuju, kde jsem to vlastně přestal? Jo, u toho socialistického realismu. Tak ty jsi trpěl, pak ses rozhodl, promyslel sis to, a tak ses na tu myšlenku návratu přilepil, že tě od ní žádná moc na zemi ani na nebi nemůže odtrhnout. Heleď, tady to mám:

NA NEBI CHYSTAJÍ VELKÉ VERBOVÁNÍ DUŠÍ.
ALE JÁ JDU DOMU, PANEBOŽE.

No prosím, tak mluví slušný člověk! Pánbůh, nepánbůh, žádné verbování duší na tě neplatí, ty jdeš domů a basta!"

"Já nevím -" vzdychl jsem.

"Co nevíš? Jestli to psal ty? Já ti přečtu ještě kousek, to poznáš:

KDEPAK, PANEBOŽE, SE MNOU NEPOČÍTEJTE!
MAMINKA MI REKNE: PŘIŠLO ME SLUNÍČKO,
MĚ SLUNÍČKO JE TADY,
A JÁ BUDU TROCHU HRUBÝ TAK, JAK TO MÁ RÁDA.
A PAK MNE UZ NIKDO, NIKDY, NIKAM
NEPOSTANE VEN.
BUDU DOMA.

To ti tedy řeknu, to nikdo, nikdy, nikam, to se ti tedy moc povedlo, to je úžasné trefné řečené Tys to musel psát v nějakém prorockém transu, ale já ti můžu garantovat, že to je tak do písničky. A s tím sluníčkem, to ti řeknu v zabezpe - čovacím výboru taky, ale tam račí moc hrubej nebuď, já bych se moc divil, kdyby to měli rádi! Tak teď je ti všechno jasné, když jsi svou intuicí a zásadami dospěl k čestnému rozhodnutí, tak se přece nebudíš nedůstojně vykrucovat! Hajdy, spakujem kufry, já ti pomůžu, a jedem!"

Síla myšlenky a magie básnického slova mne očarovaly. Byl jsem sice ještě trochu na pochybách, jestli jsem všechna takhle mohutná díla napsal sám, ale nechtěl jsem se trapně blamovat. Tak jsem tedy bez řeči spakoval a šli jsme. Jak už jsem byl z té poesie celý popletený a všelijaké velkolepé verše mi vířily v hlavě, najednou docela nevědomky vyhrknu nahlas, takřka triumfálně:

"Ale dnes nejedou vlaky!"

"Elbost," řekl soudruh Novák pohrdlivě. "To se může stát v Tadžikistaně nebo v Budějovicích, ale tady jsi, soudruhu, v Německu, a Němci, ti jsou na pořádek kabráci."

A že byl zřejmě sečtělý a sledoval mou nit, soudruh Novák plivl mezi zuby a pokračoval:

"NA KTERÉM NÁSTUPIŠTĚ JE PRAHA, to ti poví první ajznboňák, jestli nejsi trouba a umíš jen trochu žblebnout, německy konečně já jsem pro jistotu s tebou, já vim, jací jste vy básníci nepraktičtí. Ale nic se neboj, se mnou se neztratíš!"

Soudruh Novák se nechvástal nanlanc, to jsem musil uznat, že se na nádraží o pravdu vyznal. Ani jsem nevěděl jak, už jsem seděl v kupé. Ještě mi pomohl s kufry a povídá:

"Tak tady máš lístek a pozdravuj doma!"

"Cože? Ty, soudruhu, nejedeš?" povidám zklamaně, protože jsem si ho upřímně oblíbil a cítil v něm tak spřízněnou duši, jakou jsem v exilu ještě nepotkal.

"Já?" A soudruh Novák na mne pohlédl pln úžasu. "Já přece nejsem básník!" řekl téměř uraženě. "Já jsem v sedmém nebi, že jsem se sem konečně dostal! - Mimo chodem, nejsem v tom tvém bytě tady štěnice?"

Ujistil jsem ho, že ne, a soudruh Novák mi přátelsky a dojatě mával tak dlouho, dokud vlak nebyl kilometr od nádraží.

S T A T I S K L I Z E Ň

Otakar O D L O Ž I L Í K :

N Á S T U P M L A D Ě H O P O K O L E N Í .

Na letošní rok připadlo několik výročí. Uvádíme z nich dnes dvě. Rok 1855 byl uveden na titulním listě almanachu Lada Miola, který uchystal J.V.Frič s několika přáteli koncem roku 1854. V říjnu 1895 vyšlo v Rozhledech sociálních, politických a literárních provolání skupiny spisovatelů a veřejných pracovníků, nazývaných Českou modernou. Nebyl to projev všech mluvčích nové výzvy, které říkáme generace devadesátých let, nýbrž jenom těch z nich, kteří přispívali buď pravidelně nebo příležitostně do Rozhledů. Jinou skupinu uvedl do světa Almanach secese, uspořádaný St.K.Neumannem - přispěl tam Arnošt Procházka, Jiří Karásek ze Lvovic a ze starších Julius Zeyer. Katolictví spisovatelé se sdružili kolem Nového života - v Masarykově Naší době byli jednou označeni za "katolickou modernu".

Prohlášení otistěné v Rozhledech mluvilo za jedno křídlo mladého pokolení. Lidé, kteří je podepsali, nezůstali dlouho pohromadě. Než uplynul rok otočila jedna složka na druhou. Osobnosti tak výrazné jako byl Šaldá nebo Machar, by byl jenom kouzelník udržel pospoju.

Českou modernu zaměstnávaly mnohé věci. Její provolání se týká literární tvorby, politických věcí, národnostních zápasů a sociálních otázek. V polemice, která vzplanula už roku 1896, prohlášoval redaktor Rozhledů Josef Felci, že F.X.Salda sestavil tři odstavce, zřejmě ty, ve kterých byla řeč o kritické činnosti a jejím poslání. Na Saldu nejspíše navázal František Soukup, který psával do Rozhledů o vývoji politickém a sociálním. Soudím, že se práce zúčastnil také J.V.Krejčíř a možná i Trébický.

Otiskujeme manifest mladých z Rozhledů se všemi zvláštnostmi ve slovníku i v pravopise.

ČESKÁ MODERNA

Sražená typickými representanty starých směrů v jeden šik, přimučena obhajovatí své přesvědčení, volnost slova, právo bezohledné kritiky nejprudším a nejvášnivějším bojem, jaký česká literatura vůbec zaznamenává, přijala část mladé generace literární jméno, které s despektem bylo hozeno na ni: Česká moderna.

Bylo jí vytknuto jako nedostatek běžného společen-ského dobrého tonu, že se nepřipojila tíše k předcházejícímu staršímu proudu, že neuznává za své své ikony, že povrhá skepticky autoritami, že nemá úcty k starým fetišům: byl pranýřován její revoluční duch. Výtky ty byly jí učiněny právem, je hrdá na ně. Cítí, že mezi generací starší a jí jest nepřeklenutelná propast. Povrhla ujetou silnici a půjde svou cestou. Principy, které zastávali její lidé od několika let porážku, podřídí ona i nadále. Jsou tmelem, který jí spojil.

Chceme v kritice to, zač jsme bojovali a co jsme si vybojovali: míti své přesvědčení, volnost slova, bezohlednost. Kritická činnost jest prací tvůrčí, umělecko-vědeckou, samostatným literárním genrem, rovnocenným všem ostatním. Chceme individualitu. Chceme jí v kritice, v umění. Umělec chceme, ne echa cizích tonů, ne eklektiky, ne diletanty. Nevážíme si pestrobarevného látání přejatých myšlenek a forem, zrymovaných politických programů, imitací národních písní, veršovaných folkloristických tretek, šedivého fangličkářství, realistické ploché objektivnosti.

Individualita naše vše, žitím kypící a život tvořící. Dnes, kdy esthetika našla utulku jen v učebnicích středních škol, kdy boje o účelnost v umění jsou směšným přežitkem, kdy všechno staré padá do rumů a počíná se svět nový, žádáme od umělce: Buď svým a buď to ty! Neakcentujeme nikterak českost; buď svým a budeš českým. Mánes, Smetana, Neruda, tito čisté čeští umělci par excellence, platili celou polovici svého života za cizáky Česky se vyjadřující. Meznáme nápodnostních map. Chceme umění, jež není předmětem luxu a nepodléhá měnivým vrtolům literární módy. Naše moderní není to, co je právě v módě: předevočirem realismus, včera naturalismus, dnes symbolismus, dekadence, zítřa satanismus, occultismus, ta efemerní hesla, jež nivelisují a uniformují vždy na několik měsícův řadu literárních děl a po nichž opíší se literární gigrlata. Umělcé, dej do svého díla svou krev, svůj mozek, sebe - ty, tvůj mozek, tvá krev bude žiti a dýchati v něm, a ono žiti bude jimi. Chceme pravdu v umění, ne tu, jež je fotografií věcí vnějších, ale tu poctivou pravdu vnitřní, již je normou jen její nositel - individuum.

Moderna literární setkala se v té čisté snaze po novém a lepším s modernou politickou. Zrodily se obě z téžže dispoic.

Za truchlivých auspicí vyrostla nynější generace. Nesena sympatií k ruchu a životu, přísahala slepě na prapor strany, o které se zdálo, žeje začátkem nové epochy v dějinách národa. Důvěrnost ta nesla hořké ovoce. Místo duševní potrawy dávány jí fráse a zase fráse - při tom v parlamentech, táborech a mluvším žurnálu deklamováno o kulturní výši našeho lidu, osvětě, požadavcích doby, soutěži s osvícenými národy; v politické výchově bylo užíváno mladosti její jako slepých pěšáků na boulangistické sachovnici; společensky se hejslovanilo při pivě. Přesycení frásami, vyburcování pohledem na opatrně podvázání boulangistického křídla, zhnusení hejslovanstvím a kředomo- vaním prociitli jsme. Podívali jsme se se skepsí na své otce. Trdný dojem. Za hlaholu trub vyrazili do světa - dnes je vidíme jako bez - mocné parlamentární zastupitelstvo žurnálu, jemuž abonentní a různé jiné chledy diktují posici ve věcech literárních, politických, společenských. Vidíme lid, jemuž místo světla osvěty dostalo se bengálových produkcí. Lid, jenž se stal prázdnou hlasující massou, které se pro udržení dobré nálady pochlebue "zdravým politickým smyslem" a "vysokou inteligencí". Otcové naši převázali dědictví starší strany, Staročechů. Těmto rádi přiznáváme, že v práci osvětové vykonali mnoho. Hřivny jejich mladočehí buď zakopali, buď z nich tyli. Jejich činnost však bude poznamenána v kulturních dějinách našich názvem roků hubených.

Prociitli jsme a starali se sami o sebe. Pracovali jsme řadu let, dnes vystupujeme v sevřeném šiku.

Politika? Nemůžeme pochopiti, že by to jednak byla jakási věda, plná macchia - velismu, kramářství, napalování, maskování, jednak jeviště, kde se sklízí potlesk, popularita, květiny, polibky družiček a nadšení národa.

Politika je těžká, namáhavá práce a jen práce. A práce tichá. Politika není dáti se zvoliti za poslance. V politice se nepracuje, až když je získán mandát. Politická práce se neprovádí až v parlamentě.

Jak chceme v literatuře individualismus, tak ho žádáme v politice. Politika

budíž prováděna celými zapracovanými jedinci. Míra jejich individualnosti buď v přímém poměru k stupni jejich sebezapření: nic pro sebe sama, vše pro věc.

Chceme býti v politice přede vším lidmi v plném slova smyslu. Z toho plyne ostatní. Z toho plyne, že na otázku národnosti, na otázku galvanizovanou a živou vládami, které ji formulovaly a apellovaly na ni při každé válce, při každé dani krve, jako ve středověku účtoven v podgných případech na cit náboženský, že na otázku tu nazíráme zcela jinak, kladně. Nemáme strachu o svůj jazyk. Jsme národnostně tak daleko, že nám její žádná moc na světě nevyrvou. Zachování jeho není nám účelem, ale prostředkem k vyšším cílům. Odsuzujeme proto brutalnosti, které se pod národnostním heslem provádějí s německé strany tak, jako bychom je odsoudili, kdyby byly prováděny s naší. Odsuzujeme též politické strany, které jen v prospěchu vlády otázku národnosti živi a v ni ubíjejí nejlepší síly národa. My budeme hledat dorozumění s našimi krajany německými: ne u zelených stůlů, ne diplomatické spojování v parlamentech - ale dorozumění na poli humanity a --- žaludku. Jsme připraveni, že staré strany právě touto otázkou zfanatisují massy proti nám - ten příboj vydržíme. Myšlenka, jejímž základem je poctivost, se neudupá, neukřídí, neuhlasuje.

Chceme v otázce sociální "býti především lidmi". - Počítáme dělnictvo k národu? I tenkrát, když prohlásí, že je internacionální? Ano. Národnost není patentem ani Mladochechův, ani Starochechův. Strany mizí, národ zůstává. Nynější delegace mladočeská stala se reprezentací české buržoasie a části rolnictva. Ona to nepokrytě prohlašuje. Návrh na všeobecné hlasovací právo byl tahem, jenž měl přivést vládu v rozpací. Nyní je pohozený dítětem, k němuž se vlastní otec netroufá nějak hlásiti.

Buržoasie celé Evropy je stejná. Emancipována francouzskou revolucí zapoměla záhy na trpký osud potlačovaných a svorně s feudály a svorně se sedláky, i tito prosili podobnou školou, stávi se proti mozočným prosícím rukám bílých otroků. Chceme všeobecné hlasovací právo - ne proto, že bychom věřili, že se tím změní smutný stav jejich, ale proto, že svěží silou jejich spíše se přivede nynější parlamentarismus ad absurdum, kteréhož naděje jsme se při delegaci mladočeské dávno vzdali. Ona zapoměla (zovuce se pyšné stranou lidovou) svého poslání, připůsobuje se ovdušii a poměrům, místo kritiky vyjednává, místo práce deklamuje.

My žádáme politickou práci za tím cílem, aby blahobyť a spokojenost společenské rozšířila se do všech kruhů a vrstev, - žádáme ochranu všech pracujících a strádajících od útisku mocných tohoto světa. Důsledně žádáme i pro ženy přístup do kulturního a sociálního života.

Všude, důsledně i v politice, prohlašujeme se proti stranám pojímaným po vojensku a církevníku. Strany v tomto starém smyslu jsou nám právě tak potlačujícím a nivellujícím prostředkem jako vlády. Ceníme celé jedince více než abstraktní hromadu. Strany buďtež prostředkem společenského pokroku, ne však jeho překážkou: vychovat lid znamená povznést jedince na pinou a životnou výši sebedůmy a rozbit lenivost tupé, netečné přilnavosti, všecku tu pohodlnou zbabělost, neodpovědnost, nemyslivost a nezásadnost, všecken ten názor, že neplatí a neváží se myšlenka, duch, idea po své hodnotě, nýbrž že počítají se jen liná těla a hlasující ruce!

V Říjnu 1895.

F. V. Krejčí
F. X. Šalda
Dr. J. Třebický

O. Březina
J. S. Machar
J. V. Mrštík
A. Sova
J. K. Šlejhar

V. Choc
Dr. K. Koerner
J. Pelcl
F. Soukup

* - - - - - Rozhledy, roč. 5, str. 1 - 4.

P R E K L A D Y S K L I Z E Ň

Saint - John P E R S E :

/ Saint-John Perse, vlastním jménem Alexis Saint-Léger Léger, narodil se r. 1887 na malém korálovém ostrově blízko Guadeloupe, Saint Léger les Feuilles, který patřil jeho rodině. V jedenácti letech byl poslán do Francie, kde se vzdělával a později připravoval na diplomatickou dráhu, kterou nastoupil v r. 1914. Po bytu v Pekingu a ve Washingtoně vrátil se roku 1922 do Paříže a za vlády Briandovy dosáhl vysokého postavení v ministerstvu zahraničních věcí. Po kapitulaci Francie v červnu 1940 vyemigroval do Ameriky.

Jeho básnické dílo obsahuje pět hlavních sbírek: Eloges/1910/, Anabase/1924/, Amitié du Prince/1924/, Exil/1942/, Vents/1946/; představuje mohutnou gradaci lyrické inspirace, která se vyznačuje širokým dochem básnické obraznosti a brilantní čistotou jazyka. Jeho volné verše s neomylnou kadencí rytmu připomínají svou formou volný verš Claudelův a Rimbaudův, avšak svým bohatstvím nezvyklých obrázků a slov z oblasti techniky a vědy, usměrněným majestátní velkolepostí více, prozrazují silnou básnickou osobnost, vlivům nepoplatnou. Je často označován za "básníka básníků", ne ve smyslu orientálního superlativu, ale ve

smyslu moderního básníka, který si našel cestu k srdci svých básnických sou-
časníků, kteří s oblibou jeho verše překládají. Do angličtiny jej přebásnil
T.S.Eliot, do němčiny Rilke a j.

Věra Stárková a Jiří Kavka si všimli Perse současně. Není nám známo, že by
byl Perse přeložen do češtiny už dříve.

Z "E X I L U" .

I.

Dveře dokořán na písek, dveře dokořán na exil,
Sprázcům majáku klíče, a hvězda lámána kolem za živa na kamenném prahu:
Můj hostiteli, ponechtej mi svůj skleněný dům uprostřed mezi písky...
Sádrové léto ostří hroty kopí v našich ranách,
Zvolím si místo zjevně a nejspoucí jako je kostnice ročních období,
A, na všech písčítých březích v tomto světě, duch kouřícího boha již prchá
ze svých azbestových plen.
Pro okouzlení Princů z Tauridy jsou křeče blesku.

II.

Ne břehům připsána, ne stránkám svěřena vábnice čistá zpěvu tohoto...
Malovaný roh oltařů v chrámech je uchvátit jiným:
V písčích je sláva má! v písčích je sláva má!... Což neznámná bloudit,
Poutníku!
Jaká touha po zcela nahém vzduchu, aby bylo lze shromáždit na syrtách exilu
velikou báseň, zrozenou z ničeho, velikou báseň, z ničeho vytvořenou...
Hvizďtej světem, ó, praky, ó, lastury, zpívejte na vodách!
Stavěl jsem na propásti a na pění a písku. Ulehnu do cisteren a dutých korábů,
Do všech míst marných a uvadlých, kde leží mrtvá touha po velikosti.

"Míň vánků lichotilo rodině Juliů; míň spojenectví posluhovalo velikým kastám
kněžství.

Kam písky jdou, v jich zpěvu odcházejí Princové exilu,
Kde byly plachty plně napjaté, odplouvá vrak, hečvábnější nežli sen loutnaře,
Kde byly slavné činy válečné, bělí se oslí čelist,
A moře do kola valí svůj hluk lebek na písčité břehy,
A to, že všechny věci světa mu jsou lhodostejné, jedenkrát večer, na kraji
světa, vyprávěly nám
mlíče větru na písčích exilu..."

Moudrosti pěny, ó, náказы ducha v praskání soli a roztoku vápna!
Jedna vědomost vysvitá v trýzni duše... Vítr nám vypráví o svém pirátství,
vítr nám vypráví o svých omylech!
Jako Jezdec, provaz v sevřené dlaní, u vchodu na poušť,
V nejširším cirku slídím po východu nejpříznivějších znamení.
A jítro za nás vede svůj augurský prst ve svatých knihách.
Ne, není od včera exil, ne, není od včera!... "O, stopy", o, návštějí!",
Praví cizinec na písčích, "všechno na světě je mi nové!..." A zrod vlastního
zpěvu není mu méně cizí.

(Prel. Jiří K A V K A.)

POSLEDNÍ ZPĚV Z "VĚTRŮ".

IV., 6.

Veliké víchry vály na zemi lidí - veliké víchry u díla mezi námi,
které nám zpívaly hrůzu žít, a které nám zpívaly poctu žít, ach! zpívaly nám,
zpívaly na nejvyšším vrcholu nebezpečí,
a na divokých flétnách neštěstí nás vedly, lidi nové, k novému způsobu žítí.

Veliké síly byly v pohybu, na široké cestě lidstva - veliké síly v námaze,
které nás udržovaly mimo zvyky a které nás udržovaly mimo údoby, mezi lidmi,
oddanými zvykům a mezi lidmi, oddanými údobím,
a na divokém kamení neštěstí nám odhalovaly zemi, která urodila víno pro
nové zásnuby.

A týmž pohybem velikých a rostoucích vln, které nás uchopily jednoho večera
na vzdušných vlnách země i vzdušného moře,
a vynesly nás, lidi nové, na nejvyšší vrcholek okamžiku, tytéž síly vrhly nás
jednoho večera na ony břehy, kde nás ponechaly,
a s námi zemi, a list, a meč - a celý svět, kterým se mihla nová včela...

Tak stejným pohybem plavec, na rubu své playby, pátraje po dvojí novosti
oblohy, náhle se dotkne nohou lemu nepohnutých písčín,
a pohyb ho ještě ovládá a rozprostírá, který je už jen pamětí - šeptá a
dycha velikostí do ulity bytí,

a zpronevěry duše pod povrchem těla dlouho ho ještě zbavují dechu - člověk, který ještě pamatuje vítr, člověk ještě opojený větrem, jako vínem...

Jako člověk, který se napil z bílého kameninového džbanu a přimknutí tkví dosud na jeho rtu

a puchýřovitost duše na jazyku jako piastr z jílu...

Ó vy, které občerstvila bouře, živá síla a nová myšlenka občerství vaše lože živých, pach neštěstí nedotkne se už prádla vašich žen.

Obrácena k bohům vaše tvář, k výhni tavíren vaše zář, uslyšíte, i Rok, který miji, radostný souhlas věcí, zroditi se na úlomcích blanitých křídel a skořepin.

A můžete vrátit ohni široké čepce barvy jařer v oleji ponořených. Ujděme z nich nástroje práce, poznáme ještě zemi, otevřenou lásce, zemi rytmuující láskou pohybem vážnějším než pryskyřice.

Zpívej, něžnosti, při posledním zabušení večera a vánku, jako uklidnění vyslyšených zvířat.

A chýlí se ke konci večera velikého větru. Noc se rozevraje k jiným vrcholům. A země v dálece nám vypráví o svých mořích.

Zabloudí bohové, opojení nápojem, znovu na tuto zemi lidí? A našimi velkými náměty zrození budou se učení znovu zabývatí?

Poslově se odeberou znovu k dcerám země a učiní z nich dívky, přistrojené k rozkoši básníkůvé.

A naše básně se odeberou znovu na cestu lidí, přinášejíce sémě i plod do potomstva lidí jiného věku -

Nová rasa mezi lidmi mé rasy, nová rasa mezi dívkami mé rasy a můj výkřik živého na široké cestě lidstva, od bližního k bližnímu, od člověka k člověku,

až k vzdáleným břehům, kam se uchyluje smrti...

7.

Když násilí obnovilo lůžko lidí na zemi, tu velmi starý strom, uschlého listí, vrátil se k vláknu svých zásad....

A jiný strom vysokého řádu zvedal se již z podzemních oblastí velké Indie s magnetickým listem a s tíží nových plodů.

/1945/

- * - Přel. V. S T Á R K O V Á .

H U D B A

P R A Ž S K É J A R O 1955

nachází v posledních týdnech větší ohlas ve Švédsku. Ake Brandel, významný hudební kritik, přednášel o něm první říjnové neděle v radiu a v severské "MUSIK REVY" přináší o něm serií článků, doposud nedokončenou. Z 5.8.X.roč. zmíněné revue, vycházející společným úsilím švédským, dánským a norským, přinášíme v podstatně zkráceném výtahu Brandelovy některé dojmy a informace, z nichž snad i čtenář v exilu si učiní některé závěry.

Ceskoslovensko - píše Brandel - zaujímá svým velikým hudebním festivalem, "Pražským jarem", uspořádaným letos po desáté od války, právem význačné místo mezi zeměmi, pořádajícími hudební festivaly. Jeho záměrem je ovšem především manifestace, obracející se k domácímu publiku a zděrazňující mimo to sounáležitost s východním světem. Je však kladen i značný důraz na účast Západu: letos se zúčastnili Pražského jara umělci i pozorovatelé ze severských zemí, Velké Británie, Francie, Rakouska, Izraele, Jižní Afriky a latinské Ameriky. Pražské jaro obsáhlo neméně než 50 koncertů různého druhu, řadu operních představení, gramofonových koncertů, atd. a účast na něm dosáhla počtu 70.000. Umělecká kvalita byla většinou vynikající. Opery však zdaleka nedosáhly úrovně koncertů, hlavně proto, že účinkující sólisté nenáleželi vždy k elitě.

Brandel sdílí dále své dojmy hlavně z programu, jež sám vyslechl od 20.května (festival začal o týden dříve). Velmi si cení České filharmonie, již slyšel pod taktovkou Ericha Kleibera z východoberlínské Opery předvést Beethovenovu Pastorální symfonii a Vitězslava Nováka Jihočeskou suitu, op.64. "Česká filharmonie" nemůže se v přítomné době vykazat stálým dirigentem alespoň přibližně kvalifikače, již měli dřívejší dirigenti Talich a Rafael Kubelík, ale za Kleiberova řízení hrála vytečně. Jiným jejím pohostinným dirigentem byl Francouz André Cluytens (v Ravelově Španělské rapsodii a Berliozově Fantastické symfonii).

Pražský městský orchestr dirigoval jako host Polák Bohdan Wodiczko. Na programu byla Stabat mater Karla Szymanovského a posledním číslem tohoto koncertu byla "Čtvrtá symfonie velkého českého modernisty Bohuslava M a r t í n ů, vzniklá v r.1945, překrásné, temperamentní a dramatickostí nabitě dílo - bez nosnější

thematiky a většího bohatství kontrastů - připadající jako výřez ze sytového fluida hudby." Pražský městský orchestr napravil za Wodiczko dirigovali podstatně špatný dojem, jímž zapůsobil pod vedením Karla Ančerla krátce před tím při koncertu Prokofjeva, v němž nadchli ruští solisté Rostropovič, Kogan (houslista) a pianista Richter, který strhl Prahu již loňského roku. Trapně banální a z nepochopitelných důvodů zařazena do programu s tak vysokou úrovní zdála se Brandellovi Symfonie č. 2 G-dur Jana Hanuše, vydávaná za formalistickou hudbu a působící pravým opakem. Také solista František Maxián, v Praze vysoko ceněný, byl podprůměrný.

Rozhlasový symfonický orchestr se uvedl suitou z loutkového filmu Císařův slávek Václava Trojana, již následovaly dva koncerty B. M a r t i n ě - "nový důkaz, jak vysoko češi ocení naši hudbu tohoto skladatele, činného nyní v USA". Ze solistů byli výborní cellista Miloš Šádlo a střídavý a elegantní pianista Stanislav Knor. Úspěšně dirigoval Václav Neumann.

Leningradská filharmonie, řízená Evgeniem Mraviňským, byla na výši své pověsti, ačkoli "pro svou osobu jsem měl pocit, že působila neosobnějším a snad i méně kultivovaným dojmem než Česká filharmonie". U Rusů působila rušivě jistá syrovost ve vyznění a podivná nosovost dechových nástrojů, zaviněná snad nástroji specificky ruskými nebo ne zcela dokonalými. Ku podivu vzbudil u publika největší entousiasmus maďarský orchestr z Budapešti (městský) pod taktovkou Jánoše Forencaika, "nekonečně podrázený ruským kolegům, ale přece jaksi osobně sympatický při vší své nedokonalosti" našel však rychle kontakt s publikem, zvláště při předvádění Beethovena, a byl prostě donucen dvakrát číslo přidat.

Dobře působilo i české nonetto, Smetanovo kvarteto ("pro něž jsou vyhlídky, že je pomalu uslyšíme i ve Švédsku") a Sukovo trio. Jedním z vrcholných pořadů festivalu bylo vystoupení francouzského flétnisty Jean-Peirre Rampala, dobrý byl i italský houslista Alfredo Campoli, vítěz mezinárodní Chopinovské soutěže ve Varšavě, mladý Polák Harasiewicz a bulharský houslista Vasko Abadziev.

- Až vyjde pokračování, případně se k Brandelovu referátu vrátíme.

R. V.

- Prof. Bedřich Janáček byl pozván k samostatnému varhannímu koncertu na 2. listopadu do Londýna, kde v Royal Festival Hall předvede program, obsahující skladby N. Bruhna, Bacha, Hindemitha, G. Thyrestama, Josefa Klíčky (Třetí legenda z B minor) a M. M. Duprého. 10. listopadu účinkuje Janáček v St. Gabriel's Church v Criclewoodu a 17. listopadu v Klarenbachhaus v Kolíně nad Rýnem.

ZPRÁVY KULTURNÍ RADY

KULTUROU Z KRIZE .

Jak ohlášeno v záříjové Sklizeni, v říjnu vyjdou první dva svazky serie KR v edici, jež se jmenuje "SKLIZENÍ SVOBODNÉ TVORBY": verše Pavla Javora "Nad plamenem píseň" a povídkový cyklus Františka Listopada "Umazané povídky". Knihy budou expedovány z Lundu v druhé polovině měsíce. Prosíme všechny, kdo se přihlásili k odběru, aby neopomněli ohlásit každou změnu adresy: knihy budeme posílat jako obyčejný tiskopis - doporučené jen tehdy, když budeme požádáni a za příslušný doplatek poštovního.

Zaznamenáváme s díky dalších 50 přihlásek (celkem zatím 200):

z USA (44 minule + 15 = 59): Dr. J. V. Brumlik, R. Firkušná, I. R. Grossmannová, Harvard University, Dr. E. Jelínek, R. Kresta - 2, B. H. Němec, pí M. Opie, pí B. P., J. S., pí Vlasta S., pí V. Skuherská, Dr. O. Šebek, pí B. Tymkewich;
z Kanady (10 + 21 = 31): Dr. K. C. Bál, Dr. I. Bujar, Čs. Nár. Sdružení B-tawa, J. S. Fryml, O. Hora, J. A. J. - Toronto, pí A. Jukličková, K. Kliment, M. Konečný, pí J. Kubánková, G. Lauda, Dr. A. Lustig, F. Pejskar, J. Pěšina, J. A. Pilař, pí J. Řepáčková, K. Seif, Dr. E. Seiler, J. Šejncha, J. Štěpánková, V. Vostřez;
z Anglie (21 + 2 = 23): red. J. Josten, sl. H. Polívková;
z Francie (9 + 3 = 12): F. (Afrika), K. Herčík, E. Holeček;
ze Švédska (7 + 1 = 8): S. Schottli;
z Belgie (4 + 3 = 7): Š. Masník, G. Mrzena, R. Vnouček;
z Nového Zélandu (1 + 1 = 2): J. Sobel;
z Irska (1 + 1 = 2): Dr. P. Růžička;
z Chile (0 + 1 = 1): J. Krippel;
z Portorica: (0 + 1 = 1): V. Trenka;
Beze změny: Brazílie 11, Itálie 6, Kamerun, Kolumbie a Německo po 3, Rakousko 2, Granada a Norsko po 1. Celkem: 200.

OTÁZKA NÁKLADU.

Tím, že první knihy serie vycházejí před uzávěrkou pro přihlásky, tedy v době, kdy konečný počet potřebných výtisků nelze ještě stanovit přesně, klade se otázka, kolik knih tišknout. Základní cena knih je kalkulována pro minimální náklad, t. j. 300 výtisků. Knihy nad 300 kusů - když je hotova - přijdou podstatně levněji, téměř za cenu papíru - s podmínkou, že dotisk se děje současně: za pozdější vstá-
vování do lisů je velmi značný příplatek. Přesné ceny uvedeme příště s praktickou

aplikací na první dvě vyšlé knihy.

Počítáme, že 300 přihlášek se sejde při nejmenším, spíše, že bude přihlášek více. Jest si toho přát, protože čím více přihlášek, tím více dostane každý odběratel. Dále je možné, že dojdou přihlášky i po uzávěrce, buď tím, že zájemci se dozvědí o našem pokusu opožděně, buď že serie přeavdčí ty, kdož po mnoha nesplněných slibech v exilu byli skeptičtí i k našemu návrhu. (KR uvažuje zvýšit pro nové abonenty - po Novém roce - cenu serie na 12 dollarů: náš pokus byl stavěn na tom, že peníze na vydávání se sejdou předem a tudíž ti, kteří nám vyšli vstříc, mají jistě za své riziko právo na jisté výhody oproti těm, kteří abonují už na - jisto.) Počítáme i s možností, že někdo si bude přát koupit jen jednotlivě tu či onu knihu (ovšem za krámskou cenu). Navrhujeme tedy k základním 300 výtiskům připojit dotisk dalšího 100. Dále považujeme za nezbytné poskytnout autoru a výtvarnému umělci, podílejícímu se na knize, jistý počet autorských výtisků - dohromady 50 (45 + 5). S tím, že autor sám podle svého přání rozešle recenzní výtisky, protože KR nepovažuje za možné darovat z knih, vydaných za peníze veřejnosti, ani jediný výtisk, tedy ani redakcím. Těchto 50 výtisků je tedy sotva aspoň jen symbolický honorář a jsme přesvědčeni, že předplatitelé serie s návrhem souhlasí. Dále navrhuje KR, aby 50 výtisků bylo archivováno pro knihovny domova, až jednou bude svobodný. Celkem tedy považujeme za potřebný náklad 500 výtisků, alespoň pro knihu, které vydáme ještě letos.

R. V.

K U L T U R N Í P O Z N Á M K Y

MORÁLNÍ ZÁSADY V UMĚNÍ

(Toto "zasláno" bylo napsáno na okraj Listopadových "Umazaných povídek", se záměrem vzbudit širší diskusi o naznačeném problému. Redakce je neotiskla dříve, když kniha, jež k případně diskusi dává podnět, nebyla dosud veřejnosti přístupna. Nyní však vychází jako 2. svazek serie KR a proto otiskujeme tuto podnětnou poznámku. Red.)

Umělecké dílo, jako každá jiná činnost, není autonomní, nýbrž podléhá morálním zásadám. Jakmile tedy umělecké dílo přejde do majetku veřejnosti, je autor odpovědný za všechno dobré i zlé, co z takového díla přímo vznikne. Umělec ovšem může a smí popisovat i temné stránky života, hříchy, vášně atd., ale ty "negativní" stránky musejí být vyváženy zřeteli pozitivními, aby dílo vyznělo v oslavu dobra, pravdy a krásna. V té věci by bylo možno připustit umělcům větší "svobodu", kdyby všichni lidé, kteří s jejich dílem přijdou do styku, byli duševně úplně zralí, t. j. kdyby ve všech těch lidech převažoval rozum/ osvicený vírou/ nad širšími mohutnostmi lidskými. Ale tak tomu není, protože všichni jsme zrání dědičným hříchem, takže naše vůle je spíše nakloněna ke zlému než k dobrému. S tím musí každý umělec počítat a nepředstavovat ve svém díle /knize, soše, obrazu a pod./ přestupky proti mravnímu řádu tak, že to spíše svádí než odrazuje. Vezměme si na příklad Čepova "Hranici stínu" nebo jeho "Děravý plášť". I on tam popisuje věci, které se přiči mravnímu řádu, ale člověk přitom vždycky vnímá spodní tón, že je tu něco, co by nemělo být a co nakonec přinese člověku jen bolest a zkázu. Totéž platí na př. o Durychovi /i když na něho bych už byl přísnější, zvláště na jeho "Masopust" a "Píseň o růži", protože tam ta tma už povážíš duši světlo/. S jistým rozlišením lze to říci i o Schulzově románu "Kámen a bolest", i když umělecky je to dílo úžasné. /Schulz sám vysvětloval, že I. díl je jenom temné pozadí, na kterém - v II. části - má tím více vyniknout světlý zjev Církev, kterou ani zvrhlý Alexandar VI. nedovedl zničit. Jenomže Schulz zemřel a z II. části vyšla jen první kapitola./

Dr. J. C. E. D. R. (Řím).

ATLAS ŠVÝCARSKÉ LIDOVÉ VĚDY.

K nejvýznamnějším vědeckým dílům, která vznikla v posledních letech ve Švýcarsku, patří bezesporu "ATLAS ŠVÝCARSKÉ LIDOVÉ VĚDY", jehož první část vyšla v r. 1950. Pomuto vydání předcházelo mnoho let neúnavné práce. Cílem autorů, jimiž jsou Pavel Geiger a Richard Weiss, bylo zeměpisné zobrazení švýcarského lidového života se všemi jeho rozmanitými projevy. Chtěli tedy zachytiti na mapě všechny charakteristické zjevy národní kultury (hry, slavnosti, pověry a obyčeje, pracovní nářadí, oděv, jídla, lid. tradici atd.), a jejich metoda spočívala hlavně na srovnávání jednotlivých oblastí. Aby se však jejich dílo zdařilo, musili si ovšem všimnout i historického vývoje a sociálních a psychologických podmínek, které mají na národní kulturní život nesporný vliv.

Nežli vydavatele započali se sbíráním materiálu, musili se rozhodnout, na které body se hodlají hlavně soustředit, aby jejich práce nenabyla příliš obrovitých rozměrů. Do 387 švýcarských osad byly proto rozeslány dotazníky s vybranými 150 otázkami, týkajícími se lidové kultury. Mimo to bylo vysláno 8 badatelů, aby se v jednotlivých oblastech sami doptávali, výsledky zaznamenávali a zpracovávali. Souhrnem jejich práce, jež trvala od r. 1937 - 42 byla kartotéka s 100.000 odpovědmi a příslušnými komentáři.

Doposud byly vydány tři části prvního a tři části druhého dílu (pozdravy, jídlo, pití, hry, nářadí, zvyky a obyčeje od sv. Mikuláše do svatodušních svátků). Celý atlas bude obsahovat 150 map se zvlášť připojenými vysvětlivkami a doplňky.

Atlas švýcarské lidové kultury bude, po svém dokončení živým obrazem národního života a není proto divu, že každý další svazek je netrpkavě očekáván.

Dr. R. I.

KDO PORADÍ ?

Mám k dotazu Nordiska museet několik poznámek. Jména, která byla uvedena v červnové Sklizi, lze uříditi takto: a/ Ekarslahof; b/ Skarslino, Skarsluojo/Scherlacho, Schorlako, Schyerlako, Sirlako, Schirlacho, Skyerlako, Scherlaciis, Scierlako. - První verzi /a/ lze ponechat stranou, protože vznikla patrně z druhé /b/ tím, že pisář příspůsobil záhadné slovanské jméno své mateřštině. Než se pokusíme o ztotožnění třetí verze /c/, položme si otázku, zda prameny mluví výslovně o Lanškrouně v Čechách. Není-li tomu tak, pak bychom mohli myslet na jiné místo s podobným jménem, především na Lanekoronu, zvanou v německy psaných pramenech Landskron. Bylo to městečko nedaleko Krakova. Král Kazimír Veliký tam učinil r. 1336 nadání pro kostel sv. Jana Křtitele. Temuž vladaři se připisuje založení hradu nad městečkem. Stál tam určitě roku 1366. Otázka je, kam mířila sv. Brigita. Nepochybně k baltickému břehu. Tam arci mohla z Brna přes Vratislav, ale i tu by bylo málo podobné pravdě, že by se její průvod pustil k českému Lanškrounu, protože jiné přechody do Kladska byly schůdnější. Přijmeme-li domněnku, že se rozhodla cestovat přes Krakov k Gdansku, byla by polská Lanekorona na cestě. Z obcí, kterými by vedla cesta, nejvíce se podobá třetí verzi místní název Těrlicko. Je to obec při cestě z Ostravy do Těšína - odtamtud se jezdilo do Krakova přes Skočov a Biłsko. Podle knihy Lad. Hošáka Historický místopis země moravskoslezské, str. 912, roku 1229 přisluselo Cierlitzko k panství Orlové. Zboží bylo majetkem kláštera v Týnci u Krakova. V listině z roku 1268 je uveden tvar Sierliczko - tu je podoba s tvary sub /c/ největší. Nemám přístup k listinám, ze kterých cituje Hošák, ale dávám tento námet k úvaze a dalšímu zkoumání jak švédským učencům, tak vědeckým pracovníkům z našich řad.

*

Otakar O D L O Ž I L Í K .

K POZNÁMCE "DIALEKTOLOGICKÁ STUDIA V SOUČASNÉ DOBĚ".

V srpnové Sklizi /str. 15/ píše Dr. W. I.: "V nynější době se soustřeďuje všecko studium /dialektů/ v Lingvistickém kroužku v Praze..." Dovolují si tuto informaci zpřesnit. Od r. 1949 je zřízeno v Ústavu pro jazyk český Československé akademie věd /býv. kancelář Slovníku jazyka českého/ zvláštní oddělení pro výzkum dialektů. Odborní pracovníci jsou vysíláni přímo do "terénu" a konají zápisy a studia na místě samém. Takto sesbíraný materiál se zpracovává v dialektologickém oddělení Ústavu. Tím způsobem jsou soustavně prozkoumávána všechna česká a moravská nářečí. Pražský lingvistický kroužek se dialekty přímo nezabývá. Jeho obor bylo spíše theoretické zkoumání jazyka /otázka normy, fonetiky, fonologie, orthoepie a pod./.

*

O. P.

ROK AUSTRALSKÉ "REVUE".

Australská "Revue", vydávaná v Brisbane Janem Tučkem, vešla do druhého roku své existence. Kromě propagace československé státní myšlenky vkusnou obálkou, články a otisky z publikací RFE věnuje se měsíčník i původní kulturní tvorbě exilu a přináší literární příspěvky z Austrálie i odjinud. Většinu obsahu - který je zpestřen ilustracemi - tvoří práce autorů, se kterými se setkáváme i ve Sklizi; způsob roznožování i grafická úprava jsou ovšem nepoměrně bohatší a vydavatelé lze upřímně blahopřát.

Pro zajímavost uvádíme z obsahu srpnového čísla: básně O. Tomana a F. Listopada, výňatek z životopisu hraběte Jindřicha Matyáše z Thurnu, "Povstalec a emigrant" prof. O. Odložilíka, který nyní bude vycházet v "Revue" na pokračování, když knižní vydání z r. 1944 v Londýně je téměř nedostupné, dále kapitola z "Tristana" F. Listopada, humoreska z Alfovy spirky "Zvolil jsem exil" a překlad J. Strnady z I. Siloneho. Z autorů v Austrálii má v čísle J. Zima pohádkovou alegorii a J. Jistebnický úvahu k mezinárodně-politické situaci.

Technické údaje o "Revue" hrajou zájemci v rubrice inserátů; do dalšího roku přejeme listu i vydavatelí mnoho zdaru.*

ZA O. M. JELÍNKEM .

Dne 5. září t. r. odešel dobrý přítel a věrný dopisovatel Sklizi, Otto M. Jelínek. Doma nakládá a publicista, v cizině prodává zesnulý skoro všechna zastavení exilu. Emigroval z Německa a vrátil se jako tak mnozí. Našel různá zaměstnání, naposledy u RFE v Mnichově; byl činovníkem několika exilových organizací, YMCA, Sdružení čs. uprchlíků, čs. nár. soc. strany a j. - Nikdy se nezabavíme smutku a zamyšlení nad jeho dobrovolným odchodem; snad je tak dobře a snad to byla poslední služba, kterou nám chtěl prokázat. Jeho dopisy vyjadřovaly tak často zklamání nad nezájmem o kulturní práci a užs nad rozporem mezi slovy a skutky v exilu. V době, kdy samo keslo boje proti frázovitosti se stává frází, myslel asi lecos opravdověji, než jsme mohli tušit. Je mi to líto - ale i my jsme lidé, často unavení a slabí, a je toho tolik, co nepostřehneme. I tomu je třeba postavit se čelem - i smutku i viny. - Byl to dobrý a čitelný člověk, snad příliš citlivý pro tento exil a tuto dobu. Kdo ho znal, nepochybně na něj. Je pochován na hřbitově ve Wangen/Allgäu. Cest jeho památce !

*

Ant. VLACH.

D. R. O. B. N. O. S. T. I. - Příruční slovník českého jazyka, vydávány v Praze, má (VIII. svazek) 1152 stran a dospěl k heslu "zapouštění".
 - Na filmovém festivalu v Benátkách dostal cenu také film z ČSR "Z mého života" o B. Smetanovi (režie Křesek). Podle přímé zprávy byl film podporuprůměrný, ale cena byla udělena jako náplast za odmítnutí mnohem lepšího filmu "Jan Hus". V. V.
 - Jako třetí český politický měsíčník, vydávány péčí zaměstnanců RFE v Mnichově, počala vycházeti "Demokracie v exilu", sledující ideovou linii čs. strany lidové.

REDAKCI DOŠLO:

OTÁKAR ODLOŽILÍK: MILÁČEK LIDU SVĚHO; (stat o Karolině Světlé) - 8 stran.
A SHORT HISTORY OF THE CZECHOSLOVAK PEOPLE IN CANADA, od Dr. MARIO HIKL, s obálkou Michaela Lucase; vydal Across Canada Press, Toronto. Tisk; stran 20, cena 0,25\$.
PREHLED TISKOVÝCH ZPRÁV O NĚMČÍCH VYSÍDLENÝCH Z ČESKOSLOVENSKA; vydal Kruh spolupracovníků v USA (Dr. Radomír Luža, Mojmír Povolný); 22 stran.
DR. JOZEF KRATOCHVÍL: PROBLEMA INDIVIDUÁLNOSTI V TVARINNNOMU SVIITI (habilitační doklad Ukrajinské Svobodné University, Mnichov); stran 14.
JAK SKAUTOVAT V EXILU; část I., stran 28 - cena 0,50 \$;
SKAUTSKÝ ZPĚVNÍK; pomocná knižovnička Skauta-Exulanta č. 2, stran 10; vyd. Skaut-Exulant c/o FCI, 4 Holland Rd., London W 14.
J. B. RUDNY'KYJ: SLAVISCH E UND INDOGERMANISCHE AKZENTDUBLETTEN, Slavistica, NO 22, Winnipeg, 1955, Str. 44.
VÓL. BEZUŠKO - JAR. RUDNY'KYJ: VIDANNJA UVAN U PĚRŠOMU DESJATILITTI, Ukrajinská svobodná akademie věd, série Litopis Uvan č. 13, Winnipeg, 1955, Str. 22.

PERIODICKÉ PUBLIKACE /od 1. do 30. září 1955./

BOHEMIA (Mnichov) č. 50;
ČECHOSLOVÁK (Londýn) č. 32, 33, 34, 35;
ČECH V AUSTRALII (Mt. Lofty) VII-VIII;
ČESKÉ SLOVO (Mnichov) č. 4;
ČS. PŘEHLED (FEC, New York) č. 8;
ČS. ZPRAVODAJ (FEC New York) 78, 79, 80, 81;
DEMOKRACIE V EXILU (Mnichov) č. 1;
ECRIVAINS CATHOLIQUES (Soissons) č. 9;
F. C. I. (Londýn) č. 32, 33, 34, 35;
HLAS DOMOVA (Melbourne) č. 13;
HLAS EXILU (Mnichov) č. 7-8;
INFORMACE RSC VE V. BRITANII (Lond.) září;
INFORMAČNÍ ZPRAVODAJ (Salzburg) 8/27;
INTEGRATION (Mnichov) č. 1, 2;
INTERNATIONAL PEASANT UNION (New York) VIII;
KŘESŤANSKÁ DEMOKRACIE (N. Y.) VIII-IX;
NAŠE HLASY (Toronto) č. 13 až 19;
NAŠE SKAUTKA (Stockholm) č. 3, 4;
NAŠI V HOLANDSKU (Rotterdam) 1/12, II/1;
NEW YORKSKÉ LISTY (N. Y.), deník;
NOVÝ DOMOV (Toronto) č. 23, 24, 25, 26;
ODBOROVÉ ROZHLÉDY (Paříž) č. 7-8;
OST-PROBLEME (Bad Godesberg) č. 35 - 38;
PŘEHLED UDÁLOSTÍ (FEC, New York) VII;
PSYCHÉ (Chicago) č. 7-8, 9;
REVUE (Brisbane) I - VI;
RUSJIN (Hamilton) č. 7/8;
SKAUT-EXULANT (Londýn) č. 10;
TSCHECHISCHER EXILPRESSEDIENST (Mnichov) č. 25, 26;
VĚSTNÍK TĚL JEDNOTY SOKOL (Brusel) zvl. vyd.
VĚSTNÍK ČS. NÁR. RADY AMERICKÉ (Chicago) 31;
VÍDENSKÉ SVOBODNÉ LISTY (Viedeň) týdeník;
VÝZVA LEGIONÁŘŮ (Londýn) č. 8-9;

(Listy a adresy jsou zájemcům k dispozici - zasílejte výměnou v zájmu exilu i vlastním!)

T O T O Č Í S L O VĚNOVALI JSME milovníkům zábavné četby; básně z domova i exilu jsou odrazem vnitřních pochyb a nadějí; Svatošova vzpomínka z dětství lze sotva přečíst bez povzdychu nad zašlým rájem a Alfova satira i stat prof. Odložilíka nutí k zamyšlení. Z překládá dosud v češtině neznámého S.-J. Perse dali jsme, na kolik stačilo místo. Pokračování diskuse o soudobé malbě od dr. F. Littny musilo být odloženo pro onemocnění autora. Prosim, aby čtenáři věnovali pozornost i kult. poznámkám a j. možná, že právě tam najdou, co je zajímavé.

V minulém čísle byla nedopatřením u brazilské Básně Dory Vasconcelos vynechána značka překladatele: -cey-; doplně si laskavě. - Kanadský zástupce Sklizně p. M. Janeček, (Box 31, Post, St. D., Toronto 9, Ont.) potěšil ohlášením celkem 87 nových předplatitelů; doufá, že do konce roku stoupne počet na 100. Steho předplatitele bychom rádi přivítali menší premií. Za to v některých jiných zemích - ale mluvmě o něčem jiném. - Na vyzvu o Brožkových obrazech oznámil p. O. Hladík, Toronto, že vlastní krásný Brožkův obraz, rozměrů asi 40 x 30cm, znazorňující panose v bílém hedvábí, prohlížejícího zálibně prsten na maličku levé ruky. Děkuji zatím upřímně p. Hladíkovi za jeho laskavost a pomoc. - Jak si jistě čtenáři správně vytvořili Sklizně vzpomínku významných výročí - o kterých je psáno v jiných listech - teďdy, dojde-li původní hodnotný článek; jinak bylo by to na úkor důležitých čekajících příspěvků a tím i účelu revue. * Ant. V L A C H.

Na TISKOVÝ FOND přispěli: Itálie: Magre Dr. Frant. Planner - 3,- \$; Kanada: J. A. J. (Toronto) - 0,50\$, J. Černý (Renabie) 0,50\$; Švýcarsy: J. Vaněk - 25 šv. fr. Díky!

ČS. MĚSÍČNÍK "R E V U E" Box 11 West End, Brisbane, Qld. Austrálie. Vydává Jan Tuček. Předplatné na rok 24/- sh. Nejnižší předpl. na 5 čis. = 10/- sh. - poštovné.
SVOBODNÁ ČESKOSLOVENSÁ TISKOVÁ SPOLEČNOST, 4 Holland Rd., London W 14, vydává týdeník "Čechoslovák", anglické zpravodajství FCI a její knižní služba roze - silá kniary a publikace do celého světa. Ukázk. čisla a seznamy nádraží! Pište!
KNIHU ZTEROU NIKDE NENAJDETE, HLEDEJTE U NÁS! Odpovíme na každý dotaz!
EUROPEAN OVERSEAS EXCHANGE CO. 1371 First Ave. New York 21, N. Y., USA.
 * * * * *
S K L I Z E Ň, - nezávislá kulturní revue. Ročník III., číslo 10 (34), říjen 1955.
 Vydává: Antonín V. L. A. C. H. Hamburg 13, Postfach 2700; Postscheckkonto Hamburg 79393.
 Vychází každý měsíc; uzávěrka 10. předcházejícího měsíce.
 Předplatné 5 DM ročně, mimo Německo 1,50 \$ nebo ekvivalent. Jednotlivá čísla 50 pf.